

Mariam Batsashvili

Het leven na het concours

Sinds ze in 2014 het Liszt concours in Utrecht op haar naam schreef, volgden de successen voor Mariam Batsashvili elkaar in hoog tempo op: Rising Star van de European Concert Hall Organisation (ECHO), Michelangeli Award, BBC New Generation Artist, debuut bij de Proms, straks Klavierfestival Ruhr, in Tokyo, voortdurend concerten in de mooiste zalen en bij de beste orkesten in dertig landen, haar eerste album voor Warner Classics... Genoeg redenen om eens terug te kijken.

Als lid van de persjury hoorde ik haar voor het eerst bij het Lisztconcours en al na vijf minuten was het voor mij duidelijk. Na de eerste sessie feliciteerde ik de toenmalige concoursdirecteur Quinten Peelen met een nieuwe winnaar van een zeldzaam niveau. Ze won inderdaad en sindsdien volgde ik haar carrière langs al die bijzondere mijlpalen.

Utrecht bleek de grote doorbraak.

‘Ja, voor mij het beste concours! Eerst Quinten en toen Rob Hilberink hebben me ook ongeloflijk gesteund en ik heb veel geleerd in workshops bijv. over mediatraining. Dat deed ik allemaal maar op gevoel. En ik kreeg zoveel contacten, ook met zalen waar ik nu nog speel. Na het concours was het met veel concerten wel heel zwaar, er was geen tijd om te ademen! Dat was ook een test, wil je dit werkelijk, ben je wel goed genoeg? Speel je niet op routine? Pianist zijn is niet eenvoudig, en dat liet het concours me meteen zien.’

Hoe voorkom je de routine?

‘Voor mij gaat dat vanzelf door mijn liefde voor de muziek die ik speel. Je probeert diep te gaan en ik speel nooit iets twee keer precies hetzelfde, afhankelijk van mijn stemming, de piano of de zaal. Met opnames is dat niet gemakkelijk.’

Lipatti zei dat je niet alleen van de muziek moet houden, maar de muziek ook van jou.

Ze lacht. ‘Ja, ja, dat is zo. Ik speel meestal wat ik wil, niet wat iemand mij opdraagt.’

Mensen zeggen vaak: “Mariam weet precies wat ze wil”. Maar wat wil je eigenlijk?

‘Dat weet ik al vanaf toen ik heel klein was. Muziek is waarschijnlijk het enige waarmee ik mensen kan bereiken. Het brengt iets goddelijks naar de aarde. Het voedt mij ook als ik iets van humaniteit en gevoel kan brengen. Er komen mensen naar me toe, ze hebben iets buitengewoons gevoeld, moesten huilen, “je raakte net die ene hoek van mijn ziel” zei ooit iemand.’

‘Pianist zijn is niet eenvoudig.’

Na het concours opende vooral de BBC veel deuren, zelfs die van Royal Albert Hall.

‘Precies, ja dat is een verhaal! Bij het concours was ik zeer nerveus, maar daarna eigenlijk nooit meer zo, behalve bij de Proms. Ik trilde helemaal en je moet weten ik speel altijd zonder mijn bril, maar dan zie ik dus niet goed. Toen ik in Londen die enorme oceaan van mensen zag, ik kon het einde niet zien, dacht ik “Oh, mijn god!” Tot overmaat van ramp zaten al mijn vrienden, familie en mijn lerares thuis bij de radio, het werd live uitgezonden. Dat gaf een enorme spanning, maar gelukkig speelde ik het concert

van Clara Schumann dat ik al wel honderd keer gespeeld had en uiteindelijk was het een van mijn allerbeste ervaringen. Het is waar, die zaal voelt intiem ondanks dat er meer dan 4000 mensen waren, en ik genoot ervan.'

Wat denk je eigenlijk van de grote Liszt-spelers uit het verleden: Bolet, Cziffra, Richter, Horowitz, Arrau. Zijn dat voorbeelden?

'Ik respect ze natuurlijk en ik ben heel gelukkig als het spel van anderen me ontroert, maar ik heb geen echte voorbeelden.'

Dat is interessant, want de meeste artiesten noemen altijd wel een rijtje idolen.

'Mijn voorbeeld zou Liszt zijn, maar ik heb hem nooit gehoord natuurlijk. En ik weet bijna zeker dat ik zou flauwvallen als hij speelde.'

Hoe hij de Hammerklaviersonate speelde...

'Ik ben al op school met die sonate begonnen. En dit jaar, ook al is het Beethovenseizoen, speel ik die sonate niet op concerten. Net als met de *Goldberg-varianties* ben ik nieuwsgierig naar de structuur, de uitdaging om zo'n groot werk vorm te geven. Maar een miniatuur van twee minuten kan ook heel moeilijk zijn. Hoe dan ook, in muziek ben je naakt, je kunt niks verbergen van je persoon, muziek laat alles zien, kort of lang dat maakt niet uit. Nee, ik heb geen voorbeelden, behalve dan mijn lerares, Natalia Natsvlishvili. Ik ben inmiddels afgestudeerd in Weimar en heb ook heel veel gekregen van professor Gruzman daar, maar met Natalia werk ik nog vrijwel dagelijks samen, al vanaf mijn vijfde jaar! Ze heeft zo een metafysisch contact met de componisten, ze maakt het voor mij zo gemakkelijk om de muziek te begrijpen, ik krijg geen genoeg van haar lessen. Onlangs heb ik het tweede pianoconcert van Tchaikovsky geleerd en gespeeld ook in de Musikverein in Wenen, en ze gaf me zo'n richting in dat stuk, ondanks mijn liefde voor het eerste, is het tweede nu mijn favoriet. Het is een totaal andere wereld.'

Ze was ook bij de CD opname.

'Natuurlijk, zo'n CD is belangrijk het blijft voor jaren. Ik koos voor Chopin en Liszt, ze waren zo verschillend en zo geniaal. Er was wederzijds respect, bij Liszt waarschijnlijk het meest. Hij schreef een biografie over Chopin en ik denk dat hij wachtte met de publicatie van zijn *Consolations*, eigenlijk een soort Nocturnes, tot na de dood van Chopin, uit respect.'

ATILLA KLEB

'Ik speel nooit iets precies twee keer hetzelfde.'

Je speelt de etudes op de CD niet op virtuositeit maar meer poëtisch.

'Ja, het is zinloos om etudes als een oefening te spelen. Ik speelde de tweede versie van de etudes van Liszt, veel moeilijker dan de laatste, die bekend is als de *Études d'Exécution Transcendante*'.

Waarom maak je het zo moeilijk voor jezelf?

'Die versie is opgedragen aan Chopin. Liszt was 26, hij wilde misschien laten zien wat hij kon, en nr. 10 is echt onmogelijk, dat zouden 5 mensen moeten spelen.'

Alleen Benediction de Dieu past niet in dat idee van de CD van wederkerig opgedragen stukken. Maar het lijkt een signature piece voor jou.

'Ja, het is me heel dierbaar en daarom staat het op de cd. Gelukkig voelden de mensen bij Warner dat ook zo.'

Benediction de Dieu gaat over eenzaamheid, maar je zei ooit dat je nooit eenzaam bent, ondanks het reizen en de vele uren alleen aan de piano, ook al ben je nu getrouwd. Was dat trouwens geen probleem met Franz Liszt, de grote liefde van je leven?

Ze lacht. 'Nee nee, niet echt, hij heeft zijn zegen gegeven.'

Er zijn zoveel talenten uit jouw land, uit Georgië.

'Ja dat komt door onze cultuur, de volksmuziek, de dansen, bij elk diner wordt er meerstemmig gezongen. Als

je als kind zo opgroeit, dan gaat het heel natuurlijk. Er is bovendien een goed systeem van muziekscholen. Daar heb ik mijn Natalia ook leren kennen.'

Veel mensen zien Liszt alleen als virtuoos, dat stoort je. Hoe is het nu met die perceptie?

'Ik zie die echt veranderen, zoveel mensen bedanken me voor het geschenk van die geniale componist. Ik zie hem zoals hij werkelijk was en niet als de reizend virtuoos die alle meisjes gek maakte.'

Fijn.

'Wanneer zien we elkaar weer?'

Ik hoorde dat je naar het Lisztconcours komt, deze keer als voorzitter van de junior jury.

'Ja! Oké, dan zie ik je daar.'

ERIC SCHOONES

Mariam Batsashvili - Chopin & Liszt

Liszt: Benediction de Dieu dans la Solitude; Consolations Nr. 1-6; Grandes Etudes Es-Dur & As-Dur
Chopin: Étüden Nr. 1, 2, 4
Chopin / Liszt: 6 Polnische Lieder op. 74
Warner, DDD 9222525